

מאלה שהזכרתי לעיל. כפי הנראה סובלות כאן הפרות מאנאפלאזמה ומבאבאזיה.

יש לזכור זאת היטב, כיון שמר ארנסה וינסנ-טה, בעל המשק הנ"ל, טען בתוקף שבפיליפינים אין כלל קדחת והוא יכול לרכוש בקר מכל ארצות העולם. ביום ביקורי במשק של האוניברסיטה ארנסה ראיתי פרות שנשארו ברפת, משום שקדחו.

סיכום

הרושם שלי מביקורי הקצר בפיליפינים אף שר לסכם כלהלן:

1. התנאים המקומיים לייצור חלב קשים מאוד מבחינה אקלימית; הטמפרטורות ברוב חודשי השנה עולות עד ל-37.8 מ"צ והלחות היחסית מגיעה עד 95%.
 2. לעומת זה תנאי השיווק והמחירים — מצויינים, אף על פי שמחירי המזונות המרוכזים אינם נמוכים כלל: תירס עולה 100 דולר הטונה, כוספת-קוקוס 50 דולר, וסובי-אורז — 20 דולר.
 3. יש הכרח לשפר את ההזנה, וביחוד להיטיב איכות המספוא הגס, אם רוצים להשיג תנובות גבוהות. כאן עושים בדיוק אותן השגיאות שרשינו אנחנו בעבר: הם חושבים שדי להם ברכי-שת בהמות יקרות, להאכילן קש-אורז ולהוציאן למרעה דל ועל אף כל זאת, לקבל תנובות יפות מהפרות היקרות והמיוחסות.
 4. התרשמתי מהשיחות שניהלתי כאן, שאין נשקפים סיכויים למכור בקר בקרוב, אולם, אם יאושר החוק שדנים בו עכשיו בפרלמנט, יתכן שנוכל למכור קבוצות עגלות ופרים צעירים לשתי האוניברסיטות ואולי גם לאנשים פרטיים. המחירים שלנו לא הפחידו איש.
- א. שמאראגד

והעדר הצעיר רועות במרעה זה ומקבלות תוספת קש אורז באיבוס ומזון מרוכז, לפי הנורמה של ק"ג מ"מ ל-4 ליטר חלב. התערובת מורכבת גם כן: תירס, סובי-אורז וכוספת-קוקוס. החלב משווק לפי שיטה מיושנת למדי; הוא נשלח פעם ביום למאנילה, מרחק של 95 קילומטר. המחיר שמקבל בעל המשק הוא בדיוק החצי מהמחיר שמשלם הצרכן בעיר (60 סאנטבוס).

מר ארנסה מתכנן הגדלה ניכרת של עדרו, מתוך הנחה ששוק החלב במאנילה עשוי לקלוט כמויות גדולות של חלב-שתייה ושמנת מתוקה. הוא גם מתכנן הקמת מכון לפיסטור וביקבוק על מנת להגדיל את הכנסתו, כי העבודה כאן זולה מאוד; השכר היומי הוא 2—3 פאזוס — כמחיר 5 ליטר חלב בקירוב.

ביקור באוניברסיטה הממלכתית בלאגונוי
הרציתי בפני התלמידים והמורים על משק החלב בישראל, דרכי האיקלום, החיסון, השיכון, ההזנה וההזרעה המלאכותית. באוניברסיטה נערשו ניסויים, בפיקוחם של מומחים אמריקאנים, בהכלאות בקר מהגזעים שווייצי חום טהור, ג'ארסי טהור ובני-הכלאים. לא נתרשמתי באופן מיוחד ממה שראיתי, על אף ש"שדות המרעה המשר בחים" שעמדו לרשות העדרים. כאן עוסקים גם בהזרעה מלאכותית בזירמה מארה"ב תוך מגמה להשביח את הבקר המקומי. יש להם מיתקן קירור עמוק, עד מינוס 72, אלא שהוא לא פעל, ובניתיים השתמשו בג'ארה" עם קרח לקירור הזירמה.

ביקור בקולג' החקלאי ארנסה

באוניברסיטה זו לומדי 4000 תלמידים ולידה גם קולג' חקלאי. גם כאן מוחזקות פרות פריזיות, ג'רסיות ושוויציות אולם התנובות עוד פחותות

פרות ימי-קדם

היסטוריונים מספרים שחליבת פרות היתה ידועה מימים-ימימה, מלפני 11000 שנה בערך. החלב שימש כסם-מרפא במשך דורות רבים שלפני הספירה. מספרים שגופאטיס, אחד המלכים הראשונים במזרח התיכון, עסק גם בבוקרות, אולם חליבת הפרות היתה כעין פולחן קדוש שבוצע ע"י 3 כהנים: האחד עמד ליד ראשה של הפרה, השני — ליד הזנב, והכוהן השלישי, בעל הדרגה העליונה, חלב את הפרה. בעל משק-חלב מימינו, שממשיך עדיין בחליבת ידיים, יתפעל ודאי מחלוקת עבודה הנ"ל: האיש האחד יגיש את מנת-המזון לפרה, השני יפקח על תנועות זנבה-הפרה כדי להגביל שטח הפעולה בשעת הברחת הזבובים, והאיש השלישי, הגברתן שביניהן, ישאב את מירב החלב ממנה.